

УДК 336.7

*Минчук В. П., 5 курс, спец. «Фінанси, банківська справа та страхування»
науковий керівник **Жибер Т. В., к.е.н., доцент кафедри фінансів**
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ЗНАЧЕННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Фінансові ринки України зазнали значних збоїв внаслідок повномасштабного російського вторгнення. Запровадження воєнного стану 24 лютого 2022 року супроводжувалось запровадженням контролю за рухом капіталу, переходом до фіксованого обмінного курсу та початком монетарного фінансування державного бюджету з боку НБУ. Вся діяльність фінансового ринку, включно з ринком РЕПО, була призупинена, крім торгівлі військовими облигаціями, а з серпня 2022 року – всіма державними цінними паперами. Було запроваджено мораторій на проведення транскордонних валютних операцій, заборонено видачу готівки з валютних рахунків для юридичних осіб та обмежено для населення.

Уряд ввів досить жорсткі та категоричні обмеження щодо цього сегменту економіки, що, з одного боку, мало позитивний вплив, оскільки завадило значному відтоку коштів з України (але населення все-одно почало використовувати обхідні шляхи), а з іншого, ще більше загальмувало і без того малорозвинений ринок цінних паперів. З цього випливає важливість та актуальність запровадження шляхів відновлення цього сегменту.

Для початку вкрай важливим є перенаправлення фінансового сектору на ринки капіталу, оскільки українські компанії та підприємці потребуватимуть широкого спектру інструментів для підтримки зростання свого бізнесу. Більше того, війна виснажила власні капітальні запаси підприємств, що обмежує їхню здатність залучати додаткові фінансові ресурси за рахунок збільшення заборгованості.

Для поживлення ринку цінних паперів в Україні необхідні подальші регуляторні реформи та гармонізація. На сьогоднішній день, Україна ще не прийняла закон про фінансову заставу, який є життєво важливим та фундаментальним для банків, фінансових компаній та альтернативних постачальників боргових ресурсів для ефективного залучення коштів та використання деривативів, операцій РЕПО та кредитування інструментів ринку капіталу. Для підвищення рівня захисту вкладників та внесення до правової системи країни міжнародних стандартів необхідно провести глибоке реформування ринків деривативів, що дозволить Україні отримати схвальний юридичний висновок щодо взаємозаліків та ліквідаційних взаємозаліків від Міжнародної асоціації свопів та деривативів (International Swaps and Derivatives Association – ISDA) [1]. Це дасть змогу об'єднати всі платежі між двома сторонами в один нетто-платіж, зменшивши таким чином загальний ризик.

Враховуючи великий інтерес інвесторів у підтримці відновлення української економіки, регулятор ринку цінних паперів (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – НКЦПФР) має пріоритет розробити та реалізувати нормативно-правові акти, що дозволять випуск корпоративних та муніципальних облигацій з цільовим соціальним спрямуванням надходжень від їх випуску. Соціальні облигації та облигації сталого розвитку, можуть бути важливим джерелом фінансування в роки післявоєнного відновлення. Хоча вони є традиційними борговими інструментами, їхні надходження використовуються для фінансування або рефінансування відповідних соціальних та інфраструктурних проектів (таких як доступна інфраструктура, доступ до основних послуг або продовольча безпека).

Для приведення законодавчої та регуляторної бази України у сфері ринків капіталу у відповідність до законодавства ЄС важливим кроком є розробка дорожньої карти. Документ має містити законодавство у сферах інфраструктури фінансового ринку, ринку цінних паперів та інвестиційних послуг. По-перше, необхідне ствердження бухгалтерської та податкової системами інструментів країни, що широко застосовується в інших країнах для коректування балансу між акціонерними та борговими ризиками. Такі інструменти як варанти, мезонінні цінні папери, конвертовані облігації та привілейовані акції, більш за все, будуть користуватись популярністю в період відбудови.

Одним із кроків уряду може стати створення пулу капіталу, який гармонічно поєднував би приватний капітал та донорське фінансування. Комбінація такого фінансування могла б розглядатись у вигляді гібридних акцій, що самоліквідуються, таких як мезонінні інструменти чи боргові зобов'язання у поєднанні з варантами. Керування такого методу фінансування могла б очолювати установа з фінансування розвитку з метою роботи з обраними банками. Що допомогло б забезпечити досить просте та всеохоплююче залучення акціонерного капіталу.

Більше того, створення нової приватної інституції з міноритарними пакетами акцій державних компаній могло б стимулювати розвиток внутрішнього фондового ринку. Гарним прикладом є нещодавно створений успішний фонд Fondul Proprietatea (Румунія) [2]. Він може використовуватись у фінансуванні компаній для подальшого вдосконалення та зміцнення їхньої стійкості, що, як наслідок, забезпечить їх лістинг на внутрішньому ринку за вищою ціною або ж може привести до передачі їх стратегічним.

Наступним кроком може бути створення торговельного репозитарію, можливо навіть, в рамках НБУ, з метою розміщення позабіржових операцій. Які можуть містити: технології розподіленого реєстру для використання на ринках капіталу; смарт-контракти з метою документування цінних паперів та створення механізму електронного голосування для власників цінних паперів. Вище описані зміни можуть бути реалізовані як в середньостроковій так і довгостроковій перспективі, але повинні узгоджуватись із процесом прямування до ЄС. Врешті-решт, потрібно організувати інфраструктуру ринків капіталу та переглянути можливість залучення міжнародної біржової платформи в Україну.

Література

1. Офіційна сторінка ISDA. URL: <https://www.isda.org/>
2. Домашня сторінка Fondul Proprietatea. URL: <https://www.fondulproprietatea.ro/home.html>.

УДК 330.567:338

*Опалько В. І., 1 курс, здобувач магістратури, спец. економічна кібернетика
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

СКОРОЧЕННЯ БІДНОСТІ – ГОЛОВНА ЦІЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Зменшення масштабів бідності є головною глобальною ціллю сталого розвитку. Цілі сталого розвитку (ЦСР) – є планом дій для людей, спрямованих на те, щоб скоротити бідність, захистити планету, забезпечити мир і процвітання для усіх. Україна тривалий час активно підтримує реалізацію Цілей сталого розвитку на період до 2030 року і, зокрема, передбачено скорочення рівня бідності в Україні удвічі.

Метою дослідження є аналіз бідності у світі й Україні та визначення особливостей інтегрованої стратегії скорочення бідності.